

ISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ..... 16 k.
Negyedévre ..... 4 "
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 "
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 "
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétfői és
ünnepek után napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 6.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

XX. évfolyam 5. szám.

Nagyvárad.

Csütörtök 1914. január 8

Magyarország felosztása

A nemzetiségekkel folytatott paktumtárgyalásokba belesívit egy éles hang: egyik fővárosi lap közlése azt a szerződést, a melyet Románia és Szerbia Magyarország felosztására kötöttek.

Megdöbbenéssel és egyelőre kétkedéssel fogadjuk ezt a híradást. Ha ez a szerződés valódi, akkor nem paktumot kell kötni nemzetiségeinkkel, hanem első sorban szaporítani a déli határon lévő hadtesteket, másodsor erőöket emelni Románia és Szerbia felé, harmadsor pedig minden lehető módon megjavítani a magyar lakosság számarányát Erdélyben és a Délvidéken.

A Magyarország ellen irányuló szerződés lényeges pontjait az alábbiakban közöljük:

1. A román király ő felségének kormánya és a szerb király ő felségének kormánya azon meggyőződésre jöttek, hogy ő felségeik mindkét királysága között mostanig létező baráti viszonynak megerősítése és kiszélesítése rendkívüli fontossággal bír.

2. Mindkét magas szerződő fél kölcsönösen biztosítja egymásnak jelen és jövő birtokait.

4. A román király ő felsége kötelezi magát abban az esetben, ha a szerb király ő felsége birtokait valamely külföldi hatalom fogja fenyegetni és ha az ő birtokai kitétetnek ezen állam támadásának, fegyveres segítséget adni a szerb király ő felségének oly mértékben, amint megkívánatik, hogy megalósuljon a jelen szerződés 2. cikkelyében elvállalt kötelezettség.

5. A szerb király ő felsége kötelezi magát abban az esetben, ha a román király ő felsége birtokait valamely külföldi hatalom fogja fenyegetni és ha ezen birtokok ki lesznek ezen külföldi hatalom támadásának, fegyveres segítséget adni a román

királynak, legfőleg két százezer (200,000) katonát.

6. Mindkét magas fél által a 4. és 5. cikkelyben magukra vállalt kötelezettség érvénybe lép rögtön azután, amint egyik vagy másik magas fél vagy mindkét magas fél együttesen kitétetnek a támadásnak más erősebb állam részéről.

7. Egyik vagy másik magas félnek egyenlő erejű állammal való hadi összeütközése esetén, a másik magas fél barátságos semlegességet jelent ki. A 4. és 5. cikkelyekben elvállalt kötelezettség csak azon esetben valósul meg, ha a 2. cikkelyben kijelentett elv veszélyben forog.

8. A 4. és 5. cikkelyekben elvállalt kötelezettségek teljesítésénél mindkét magas fél megtartja a parancsnokságot saját katonasága fölött. A legfőbb parancsnokságot a szövetséges katonaságok fölött az a vezérő személyiség vállalja magára, aki egyenlő rang mellett a legnagyobb katonai tömeg fölött fog parancsolni. A hadi műveletek teljesítése mindkét hadsereg vezérkarának kölcsönös beleegyezésével történik. De, viszálykodás esetén, a román király ő felségének böles véleménye látszik döntőnek.

11. A szerb király ő felsége kijelenti, hogy mindazon földeket, melyek a Dunától és az erdélyi havasoktól északra fekszenek és románok által lakottak vagy főleg román a lakosságuk, a román király érdekkörében fekvőknek fogja elismerni.

12. A román király ő felsége kijelenti, hogy mindazon földeket, melyek a Dunától északra és a Tiszától nyugatra fekszenek, a szerb király érdekkörében fekvőknek fogja elismerni.

13. Az esetben, ha a hadi műveletek idején az egyik magas fél hadserege oly földet foglal el, mely a másik magas fél érdekköréhez tartozik, a föld a béke megkötése után megtisztítandó azon fél előnyére, amelynek érdekköréhez tartozik amaz elfoglalt föld.

14. Azon esetekben, mikor föllépnek a kötelezettségek, melyek a 4. és 5. cikkelyekben vannak feltüntetve, a béke csak akkor köthető meg, mikor erre nézve elkövetkezik mindkét magas fél együttes egyetértése.

15. Félreértés esetén, valamint azon esetekben, mikor az orosz császári kormány, a külső események lehetősége mellett, az egyik vagy mindkét magas fél-

nek valamely különös diplomáciai vagy hadi segítséget nyújt, a végleges döntés a minden oroszok császára ő felsége böles belátásától függ.

16. A jelen szerződés, melynek érvénye tíz (10) évi időtartamra szól, jogerőre lép haladéktalanul az aláírás után és megújítható a határidő bevégezése előtt egy évvel.

Külön megegyezések, melyek a jelen szerződésből folynak, mindkét szerződő magas fél kormányának döntése elé terjesztetnek.

Aláírva:

Bukarestben 1913. évi június 10. napján:
Majorescu külügyminiszter, Averescu vezérkari főnök, Christescu alezredes.

Belgrádban 1913. június 10. napján:
Pasics miniszterelnök, Putnik vezérkari főnök.

Ez a szerződés akár valódi, akár sem, egyaránt mély megdöbbenést fog kelteni Magyarországon.

Ha valódi, akkor a szerződés a perfidia netovábbja. Románia is, Szerbia is csak hálára vannak kötelezve Magyarország iránt. Ha a hálát úgy értelmezik, mint a fenti szerződés, akkor a két szomszéd állammal szemben a legkisebb jóindulatnak sincs helye, ellenségek gyanánt kell velük bánni.

Ha nem valódi a szerződés, akkor is a legmesszebb menő óvatosság ajánlajos a jövőben. Mert ha a szerződés apokrif is, akkor is bizonyos, hogy olyan tervek foglaltatnak benne, a melyek Románia és Szerbia, sőt bizonyos magyarországi nemzetiségi elemek titkos álmait vetik papírra.

Egyelőre elég a szerződés szövegének közlése. Alább a külügyminisztérium megcáfolja a szerződés valóságát. Annak dacára nem nyomhatunk el egy megjegyzést:

HOLLANDY, PAPP és VELICS

Telefon 956. sz.

műbutor-, portál- és épület-asztalosok
lakberendezési vállalata
Kaszárnya-ter 7. szám. (Pankolics-telep.)

Gépek villanyerőre felszerelve. — Készítünk teljes lakberendezéseket, kávéház, vendéglő és egyéb üzletek teljes felszerelését, ugyszintén kapuzatok és épületmunkákat.

Teljes konyha- és előszoba-berendezéseket rak-táron tartunk. — Jobbminőségű butorok javítása és fényezése (a helyszínen is) azonnal jutányos áron eszközölhetik. Tervekkel és rajzokkal kívánatra díjtalanul szolgálunk.

vannak elemek (a trialista pör a tanúsága) a kikkel szemben minél kevesebb paktum és minél több erély a siker legbiztosabb záloga. Ha nem is valódi a szerződés, gondolkozni érdemes fölötte.

A külügyminiszterium cáfolata

A bécsi külügyminiszterium illetékes osztályában a közölt szerződés ügyében a következőleg nyilatkoztak:

Ezelőtt 8 nappal jelent meg a Novoje Vremja című orosz ujságban ez a hír. Sem maga a Novoje Vremja nem vette komolyan, többé rá vissza nem tért, sem az orosz sajtó tudomásul nem vette. Ezelőtt három nappal a Narodni Listi című prágai lap is közölte, de csak mint kuriózumot. Képzelték, hogy a mint a Novoje Vremja közlése megjelent, azonnal tudtunk róla. Ha komolyan vettük volna, bizonyára gondoskodtunk volna cáfolatról, ámbar ez tulajdonképpen a szerb és a román kormány feladata volna. Igaz hogy a közlemény ugyeszen van megcsinálva és jól van megstilizálva. A koholmány szerzői alaposan tanulmányozhatták a diplomáciai stílust és a balkáni háború történetét, úgy hogy egyes kitételek és fordulatok megfelelnek azoknak, amiket ilyen alkalmaknál használni szoktak. Az avatlatlan olvasót tehát a fogalmazás diplomáciai ztilusa megtévesztheti. A koholmány szerzői azonban mégsem kerülhették el, hogy néhány naivitás ne csuszszék bele az állítólagos szerződésbe, különösen annak a taktikai és befejező részébe. Ezek a legbiztosabb jelei annak, hogy koholmány nyal van dolgunk. Foglalkoztunk azzal a kérdéssel is, hogy ki lehet a szerzője ennek a koholmánynak és alapos utánjárással megállapítottuk, hogy az egész egy pánszláv ujságírói forrásból származik.

Tisza nyilatkozata.

Az állítólagos szerződésről és ezzel kapcsolatban a politika legaktuálisabb kérdéséről, a román paktumtárgyalásokról gróf Tisza István miniszterelnök a következőkben nyilatkozott:

— A Pesti Hirlap mai közlése egyáltalában nem lepott meg, annál kevésbbé, mert két nappal ezelőtt már egy orosz lapban olvastam. Éppen most nézetek utána, hogy melyik az az orosz ujság. Hogy az illető orosz lapnak mi érdeke volt ennek az állítólagos konvenciónak a közzétételével, azt felesleges magyaráznom. Engem semmiféle hazugság nem lep meg. Én az egésznek egyáltalán semmi jelentőséget nem tulajdonítok.

Gróf Andrássy Gyula

nyilatkozatát érdemesnek tartjuk még közölni a következőkben:

Nem hiszem, hogy a szerződés igaz legyen. Egy bizonyos elhidegülés kétségtelesen volt, illetve van a monarchia és Románia között, de hogy az idáig fajult volna, azt nem tudom elhinni. Maga a szerződés is olyan, hogy egyes kifejezései kétséget ébresztenek autenticitása iránt.

A munkásbiztosítás reformja.

Szabó Károly felolvasása.

A nagyváradi Ipartestületi Asztaltársaság két hetenkint rendezendő közérdekű előadásai iránt mind nagyobb érdeklődés mutatkozik.

A két első előadás sikeréhez méltán sorakozik a kedden este tartott harmadik előadás, amelyet Szabó Károly ipartestületi al-elnök tartott a legaktuálisabb, az iparosokat és kereskedőket egyaránt mélyen érdeklő kérdéssről: a munkásbiztosító és betegsegélyező pénztárak, valamint az erről intézkedő törvény reformjáról.

Czeglédy Jeremiás elnöklete alatt az asztaltársaság tagjai nagy számmal voltak jelen s megjelent a betegsegélyezőpénztár igazgatója és több tisztviselője, valamint a szociáldemokrata párt néhány vezető tagja.

Szabó Károly azzal kezdte előadását, hogy a munkás betegsegélyezés és biztosításnak nem ellensége, mert az az egész társadalom kötelessége; az államnak, társadalomnak szüksége van egészséges munkásokra, mert enélkül megbénulna minden. Az ézszerűség is azt parancsolja, mert másként a beteg és munkaképtelen munkásokról való gondoskodás az állam és a társadalom nyakába szakadna. Az államnak kötelessége, hogy a munkáspénztárak terheire hozzájáruljon. Majd azt fejtegeti, hogy még a két legfőbb intéző tényező az országos pénztár és az állami munkásbiztosító hivatal sem ismerik a vonatkozó törvényt és az e tárgyban kiadott reodeletek tömegét s ebből keletkezik rengeteg összeütközés. Könnyen érthető törvényre van szükség. Alapos ismeretre valló szakzszerűséggel fejtegeti ezután, hogy az iparosok óriási terhekkal vannak sújtva úgy a betegsegélyező, mint a munkásbiztosító révén s ezeket statisztikai adatokkal is igazolja. Majd rátért arra, hogy a törvény rosszságát még elviselhetlenebbé teszi az, hogy oly kezékbe került a pénztárak vezetése, amelyek tönkreteszik az ipart és kereskedelmet. A hátralék 20 százalék s ennél nem azt veszik, hogy az behajthatlan, hanem az iparosokat okolják. A helyzet javítását nem a takarékoskodásban keresik. Így nem elégíti ki a pénztár sem a munkaadót, sem a munkást s csak azokra nézve hasznos az, akiket a szervezetek kitarthatnak, mert a tisztviselői állásokba szak szervezeti tagokat ültetnek. Foglalkozik Szterényi nyilatkozatával s igen talpraesetten cáfolta azokat. Részletesen ismerteti a régi és az új hozzájárulási kulcsot s rámutat, hogy 600 százalékkal többet fizetnek a munkaadók, mint a régi törvénynél. Felemlíti az országos pénztár legutóbbi ülésén történt botrányokat s Garbai erőszakoskodásait, aminek természetes következménye volt a gyűlés határozatának a megsemmisítése. A pénztárak melegágyai az izgatásoknak. Ezek voltak azok az okok, hogy az államosítást kérték. Cíálta Tisza újévi beszédéből a munkáspénztárakra vonatkozó részt. Végül kifejti, hogy nem okvetlen kívánják a pénztárak államosítását, ha megfelelő módokat találunk, hogy az iparosok is ki legyenek elégítve, terheik könnyítettnek s a kisiparos is tagja lehet a betegsegélyező pénztárnak. Ha ezeket nem viszik be az új törvénybe, akkor folytatni kell a harcot.

Szabó Károly előadása nagy tetszést aratott s végül élénken megtapsolták.

Kovács Benő védte Szabóval szemben a betegsegélyező pénztárakat s az adminisztráció drágaságát azzal igyekezett megokolni, hogy az iparosok nem jelentik be alkalmazottaikat s ennek az ellenőrzése sokba kerül. Azt elismeri, hogy a régi rendszer visszaállításával az iparosok terhein könnyítenének. Csak azért nagy különben ez a teher iparosainkra, mert iparunk fejletlen.

Ungerleider Mór ugyeszen vágott vissza Kovács szavaira, hogy a 10 millió hátralék azért van, mert olyan gazdasági alkalmazottak terhére előirt hátralékokat tartanak nyilván, amelyeket nem szabad behajtani s törölni kellene. Azt vetik fel, hogy a munkaadók elikkasztják a munkásoktól levont járulékot, de azt még nem hallottuk, hogy hány szimuláns munkást büntettek meg.

Szabó Károly szintén igen talpraesetten válaszolt Kovács igazgató szavaira s különösen frappáns volt az a megjegyzése, hogy a pénztár közgyűlésének határozatát meg kellett semmisíteni, mert törvényellenes volt az, s nem nézhetik az új gyűlés költségét. Ha a pénzt és nem az igazságot néznék, akkor rabtartásra nem adna ki milliókat az állam.

Az érdekes és tanulságos vitaest tíz óra után ért véget.

Zathureczky István ünneplése.

Izsópallaga ünnepe.

Az élesdi járás egy kis községe Izsópallaga igen meleg ünnepeltetésben részesítette Zathureczky Istvánt az élesdi kerület képviselőjét. Az ünnepélynek egyáltalán nem volt semmi köze a politikához, ami csak emelte az esemény jelentőségét.

Most volt ugyanis 25 éve annak, hogy Zathureczky István országgyűlési képviselő mint gondnoksági elnök szerepelt az izsópallagai iskolánál és ez idő alatt oly kiváló szeretettel és odaadással töltötte be tisztét, hogy nem csak a járás közönségének elismerését és kitüntetését vivta ki, hanem maga felé terelte a legfelsőbb körök figyelmét is. E jubileum alkalmából a község diszpolgárrá választotta meg Zathureczkyt. A vallás és közoktatásügyi miniszter hálaokirattal tüntette ki. Miskolczy Ferenc főispán, Fráter Barnabás alispán pedig a vármegye nevében köszönetét fejezte ki a kifejtett munkásságért.

Kedden délelőtt a község iskolájában ment végbe a kitüntetések átadása. Ebből az alkalomból az iskola termében összegyűlt nem csak a járás előkelősége, de több képviselő és nagyváradi hivatali főnök is. Az ünnepély a Hymnus eléneklésével kezdődött, melynek elhangzása után Vasady Lajos tanfelügyelő adta át a miniszter, a főispán, a vármegye kitüntető elismerő iratait. Lelkes beszédben méitatta azokat az érdemeket, melyeket Zathureczky István 25 éves munkálkodásának köszönhet a község.

Mátéh Lajos községi iskolai tanító igen

IGAZ VALÓSÁG!

Nem üres reklam! Az általános rossz üzletmenet miatt december 1 től a következő igazán olcsó árak mellett árusítok ajándék- és óriási raktár áll rendelkezésre.

1 nőm arany női óra 15, 16, 20 koronától kezdve.
1 nőm arany karkötő óra 39, 42, 45 korona.
1 arany férfióra 39, 42, 45 korona.
1 női aranyóra gyémántokkal 32, 35, 38 K-tól kezdve.
1 ezüst karkötős óra 8, 10, 12, 15 koronától kezdve.
1 acél- vagy nikelőra 4, 5, 6 korona.
1 női ezüstóra 7, 8, 9, 10 korona.

1 jó ébresztő óra 2,70, 3, 4 korona.
1 nagy ingaóra 15, 17, 20 korona.
1 szép, valódi gyémántgyűrű 12, 15, 20 korona.
1 briliáns gyűrű 20, 25, 30 korona.
1 pár valódi briliánsfüggő 40, 50 kor.-tól 3000 kor.-ig.
Arany nyaklánc 8, 10, 12 koronától kezdve.
Arany karikagyűrű 6, 7, 8, 10, 50 kor.-ig.

Arany lánc 20 gr. 42 korona, 30 gr. 62-50 korona.
Arany női gyűrű 5, 6, 7 K.
Arany medaillon 4, 5, 6 K.
1 ezüst cigarettadoz 8, 10, 12, 15 korona.
6 pár kés, villa, valódi ezüst 14, 15, 17 korona.
Egy pár arany fülbevaló 3, 4, 5, 8, 10 korona.

Bladó csakis kézpénzért! Tessék a kirakatot megtekinteni. Saját pénzének ellensége, ki nem győződik meg ezen olcsó árakról és nem vásárol

HERBST ékszeráruházában, Rákóczi-ut 1. sz.

lendületes előadásban ismertette az iskola 25 éves működését. Kiemelvén azt a fontos missiót, amit az iskola a magyarosítás terén kifejtett. Rátért ezután Zathureczky István kiváló érdemeire, melyeknek elismerése képen az iskola a gondnoksági elnök arcképét megfestette. Ezután lehullott a lepel Zathureczky Istvánnak igen jól sikerült aranykeretes képéről.

Zugó taps és éljenzés követte Máthé Lajos beszédét. Szűnni nem akaró óváció közepette Vesselényi Kálmán körjegyző tartott lelkes beszédet az iskola fejlődéséről, melyben nagy része volt az ünnepelelt Zathureczky Istvánnak.

Az ünneplő közönség újból nagy óvációban részesítette Zathureczkyt. Az óváció jecsillapultával Zathureczky István meghatottan mondott köszönetet az öt ért kitüntetésekért. Igéretet tett végül, hogy mint eddig a jövőben is minden erejéből fogja támogatni az iskolát.

Zathureczky szavait ismét taps és éljenzés kísérte. Az ünnepélyt a Szózat rekesztette be, amit a közönség énekelt.

Ünnepély után barátságos lakoma volt Máthé Lajos vendégszerető házában.

ZUGOLÓDNAK a vármegye tanítói.

Méltánytalanul osztották ki a tanítók segélyét. —

A vármegyei tanítóság között tudvalevőleg nem nagyon dühöng az egyetértés. Mindig van köztük egy pár zavart csináló, akik hazug jelszavakkal a tanítóság vezetőinek proklamálva magukat, igyekeznek az ellentétet a tanítóság frakciói között szítani. Most is elégedetlenség uralkodik a tanítók között, amit azonban nem a radikális tanítók kelteket, hanem maga a tanfelügyelőség.

A Népmvelési Egyesületnek megvan az a dicséretreméltó, kulturális téren eléggé nem méltányolható szokása, hogy a szeretet ünnepén, karácsonykor több száz koronát oszt ki azok között a tanítók között, akik a magyar nyelv tanítása terén jelentős sikert értek el. A jutalomra érdemes tanítókat a tanfelügyelőség terjeszti a Népmvelési Egyesület elé s megrögzött szokás már, hogy a jutalomra ajánlott tanítóknak kivétel nélkül elküldik a jutalmat.

Igy ment ez az idén is, — azzal a különbséggel, hogy a jutalomra ajánlottaknál formálisan mellőzték a katolikus tanítókat. 600 koronát osztottak ki jutalomként s ezen összegből csak egy katolikus tanítónak részesítettek: *Rozs Lajos tenkei rk. kántortanítónak.* Ez az egyik ok, mely méltán bántja a tanítók jobbait, nem azért a pénzért, hanem azért, mert a jutalmazással lélekölő munkájának s magyarosító törekvésének elismerését látja.

A másik körülmény, amit kellemetlenül viselnek el a tanítók, az, hogy a jutalmat

nem a rendeltetésének megfelelően osztják ki. A Népmvelési Egyesület a magyarosító tanítók jutalmazására rendelte azt a tekintélyes summát. S mégis megtörtént az, hogy olyan tanító is részesült jutalomban, akinek — váradi tanító lévén — egyetlen nemmagyar tanítványa nines, ilyenformán eo ipso nem magyarosíthatott.

Méltányosabb lett volna azt az összeget odaadni egy oláh faluban lakó szegény néptanítónak, aki talán ott egymaga képviseli a magyarságot s minden erejét megfeszítve dolgozik s terjeszti a magyarság legszentebb érdekeit szolgáló eszméket. Találtak volna ilyen ideális lelkű tanítót nagyon sokat.

S a megyei tanítóság nem tehet semmit a felsőbbség méltánytalan eljárása ellen s értesülésünk szerint legközelebb a Népmvelési Egyesület választmányát kéri meg, hogy a jövőben ne történhessék meg ilyesmi.

Az adóhivatali sikkasztás.

Milótait ma kísérik át az ügyészségre.

*

A nagy városházi sikkasztók és panamisták sorában igen kis kaliberű ember *Milótai Sándor*, akit Kolozsváron fogtak el. A városházán nem is okozott nagyobb izgalmat az a kis négy-ötezer korona, amit ez a jólfésült fiatalember elprédált.

Mi ez Nagyváradon, ahol hozzászoktatták az adózó polgárságot ahhoz, hogy husz, hatvan—százezer koronát sikkasszanak el.

Emlékezetes még a Hegedüs-féle száz ezer koronás panama. Nem is olyan régen volt a Budaházy és Detrich-féle sikkasztás, amely csekély huszonötezer koronát tüntetett el Nagyvárad kasszájából. Most itt van a legfrissebb; *Milótai Sándor* elköltött négy-ötezer koronát. A városi adóhivatal terhére mulatott, pezsgőzött, boákat, selyemruhákat vett.

A városi sikkasztások sorozatában bármint kis összegről is van szó, önkéntelenül felvetődik a kérdés, hogy meddig fog ez tartani? Örökké megbizhatatlan emberek kezében lesz a pénzkezelés? Miért éppen a városnál történnek ilyen súlyosan dehonesztáló dolgok. Miért nines minden harmadik évben, mondjuk a pénzügyigazgatóságnál sikkasztás?

Mindezek a kérdések égetően aktuálisak. *Milótairól* tudták, hogy a pénzügytől azért bocsátották el, mert megbizhatatlan. A városnál mégis alkalmazták. Sőt szakdíjnok lett és minden óvadék nélkül pénzbeszédessel bízták meg.

Milótai va.lomása.

Milótait még hétfőn éjjel kihallgatták s kedden folytatták a megkezdett kihallgatást. Haját lenyiratta, bajuszát angolásra vágatta

hogy ne ismerjenek rá. *Dionis István* detektív ügyes fogást csinált. Általában az egész ügyben a rendőrség elismerésre méltó gyorsasággal dolgozott.

Milótait Ehrlich Imre fogalmazó hallgatta ki, ő hallgatja ki az összes tanukat. A sikkasztót rettenetesen megviselte a hajsza és a fogdában töltött álmatlan éjszaka.

A sikkasztást az ellennyugták kitépésével követte el. Vallomásában ezeket monddta:

Október 27-én egy nagyobb, 5—600 koronás összeget vettem fel. Akkor estére elígérkeztem a Korzó-kávéházba. Nem akartam megszegni a szavamat, meg aztán szerettem a szép életet is. Pénz kellett és én nem törődtem, hogy milyen módon, de szereztem. A nyugta könyvből kitéptem az eredeti és a kopirozott nyugtakat. Azután jött a többi. A legnagyobb összeg 1900 korona volt, amit december közepén a Magyar Banktól vettem fel.

Hogyan leplezték le?

— Karácsony előtt nyitva felejtettem a fiókomat. Amíg nem voltam bent a hivatalomban, *Bondár József* végrehajtó kivette a nyugtakönyvemet és észrevett valami szabálytalanságot, mert elfejtettem a Magyar Banktól fölvetett 1900 korona nyugtakópiát kitépni belőle. Akkor azonban még ki tudtam magyarázni a dolgot, de azon az éjszakán már vonatra ültem. Főbe akartam lőni magam, de nem volt hozzá erőm.

Elmondta szökését, amelyet már részletesen megirtunk. Majd azt állította, hogy csak 3478 koronát sikkasztott. Megvádolta több barátját, hogy folyton pumpolták.

Büntársam nem volt, mondta, amit egyelőre el is lehet hinni.

Milótai haladékot ad.

A sikkasztó nagylelkűségéről is kiderült egy érdekes adat, amely a Magyar Bankra vonatkozik. *Kincstári* illetékeket hajtott be *Milótai* és jelentkezett a banknál, hogy fizessenek.

A bankban még sem volt elintézve az összeg és a pénztárnok mentegedőzdött a derék *Milótai* előtt.

— Még nem tudjuk kifizetni, de ha lesz szives egy pár napi haladékot adni, akkor kifizetjük.

S bár *Milótainak* igen sürgős volt a pénz — már régen nem pezsgőzött — nagylelkűen haladékot adott és csak három nap múlva jelentkezett az összegért, amelyet a városi adóhivatal kasszája soha sem látott.

Mit valianak a tanuk?

A rendőrség elsősorban kihallgatta *Milótai* irodafőnökét, *Magyari Jenő* adótitkárát, azután *Bondár Ferenc* végrehajtót, aki leplezte a sikkasztót, *Szabados Lajos* szakdíjnokot és *Horváth Károlyt*, a Magyar Bank pénztárnokát, aki kifizette *Milótainak* az elsikkasztott 1900 koronát.

Egybehangzóan azt vallják, hogy *Milótai* rendkívül jómodoru hivatalnok volt, apja nem szegény és így nem tűnt fel, hogy nagylábon élt.

Nem gyanakodtak rá és két év alatt, amióta a városnál van, mindig a hozzáférhetetlen gentlemant játszotta.

TELEFON 10-70.

LIFT.

TELEFON 10-70.

MODERN FOTOGRAFIA D A J K O V I T S
S P E C I A L I S T Á J A Nagyvárad. Sas-palota.

Érdekes Horváth Károlynak az a jelentése, miszerint Milotai sokkal több összeget akart felvenni, mint amennyit elsikkasztott, de nem fizették ki neki, mert vagy nem volt rendben a nyugta, vagy még nem volt esedékes az összeg. Tehát sietett biztosítani magának előre, ami szerencsére nem sikerült.

Milotait ma délelőtt 11 órakor fogják átadni az ügyészségnek.

Biharmegye a múlt hóban.

Beöthy László a közigazgatási bizottságban.

Tegnap délelőtt tartotta meg Biharvármegye közigazgatási bizottsága ezévi első ülését. Az ülésen Miskolczy Ferenc főispán elnökölt. Már az első jelentések elhangzottak, mikor megjelent Beöthy László volt kereskedelmi miniszter. Beöthy László Fetser Antal fsz. püspök mellett foglalt helyet.

Az ülésen első sorban a bizottsági tagokról tett jelentést Keszthelyi Zoltán főjegyző. Eszerint a törvényhatóság a közigazgatási bizottságba öt évi megbizatással Beöthy László Fetser Antal és Száhlender Károly törvényhatósági tagokat választotta be. A bejelentést lelkesedéssel vették tudomásul.

Miskolczy Ferenc főispán a bizottság nevében nagy örömmel és megleléssel veszi tudomásul az illusztris tagok megválasztását. Egyben a bizottság köszönetét fejezte ki Beöthy Lászlónak, aki országos elfoglaltsága közepette is elvállalta a megbízást és fényes tudásával, nagy tapasztalatával emelni fogja a bizottság színvonalát.

Ezután bejelentette a főjegyző, hogy a gyámügyi felelősségi bizottságba Száhlender Károlyt, Pallay Lajost, Papp Jánost, Plattly Miklóst és Fetser Antalt, a börtönfelügyelő bizottság elnökéül Telegdi Józsefet, a fegyelmi bizottság tagjainul Fetser Antalt, Vasady Lajost, Pallay Lajost, Németh Istvánt, póttagul Varró Domokost és Száhlender Károlyt, az adóügyi bizottság tagjainul Pallay Lajost, Fetser Antalt, Száhlender Károlyt, póttagul Nyisztor Alajost választották meg.

Az erdő-rendészeti bizottság tagjai lettek Papp János elnökletével Fetser Antal, Száhlender Károly, kültagok Held Kálmán, Herman Lajos.

A vármegye közállapotai.

A személyi ügyek elintézése után az előadók jelentései következtek. Elsősorban Verner Kálmán árvaszéki elnök számolt be az árvaszék múlt évi működéséről, melyet annak idején a Tiszántul már létszerűen ismertett.

Móricz Ernő megyei főorvos a vármegye közegészségügyéről tett jelentést. Igen örömdetes része a jelentésnek, hogy Biharvármegye területén a tüdővészések száma csökkent, amit a négy helyen felállított dispensaire működésének lehet tulajdonítani.

Balogh Elemér jelentette, hogy a törvényhatóság utasítására a közegészségügyi bizottságba egy mérnököt, egy építész és egy gyógyszerészt kell beválasztani. A bizottság Tatár Zoltánt, Csordacsics Ferenc és Solcz Károlyt választotta meg.

Varró Domokos műszaki tanácsos je-

lentése szerint az utak és hidak teljesen megfelelő állapotban vannak.

Vasady Lajos tanfelügyelő a tanítók fizetési ügyéről referált, beszámolván az állam által nyújtott támogatásokkal is. Megemlítette végül a tanfelügyelő, hogy a felekezeti iskolák fenntartói a tanítók fizetését saját pénztárukból az állami tanítók fizetésével egyenlőre egyenlítették ki.

Nem fizetik az adót.

A szakelőadók jelentései közül legiralmasabb képet a pénzügyigazgató jelentése mutatott. A rengeteg számoszlopok mind azt bizonyították, hogy a vármegye adózó polgárai nagyon szomorú helyzetben vannak. Az összes adónemek mind esökkenést tüntetnek fel.

Legnagyobb az apadás a fogyasztási adóban, ahol egy millió koronával folyt be kevesebb, mint a múlt évben. Az adónemek közül épen ez jellemzi legjobban a szegénységet.

Több kisebb jelentőségű ügy elintézése után az ülés 1 órakor véget ért.

Ebéd a premonstreieknél.

Vizkereszt ünnepén barátságos ebédet látta vendégül Nagyvárad számos egyházi, katonai és polgári előkelőségét a premonstrei rendház tanácsi kara, élén Szmekta L. Ödön igazgatóval. Jelen voltak:

Fetser Antal fészentelt püspök, Miskolczy Ferenc és Hlatky Endre főispánok, Rimler Károly polgármester, Patzák Kálmán tábornok, dr. Hoványi Gyula, Imrik S. Zoltán, dr. Kovács S. János, dr. Károly Irén, Heilinger József, Halász Gyula, dr. Krüger Aladár, Kappel György, Telepy Marcell, Fábian Imre, Báthory Ferenc, dr. Thury László, dr. Roszkopf Béla, Hencz Aurél, dr. Kaczián Kálmán és a vendéglátó rendház egész főgimnáziumi tanári kara.

A vendégek Szmekta L. Ödön igazgatónál gyülekeztek s egy óra után vonultak le a rendház impozáns ebédlőtermébe, a hol asztalhoz ültek.

A felkészítők sorát Szmekta L. Ödön igazgató nyitotta meg a következő szavakkal:

Az arany, tömjén és a myrha ünnepét a napkeleti 3 böles király hódolatának bemutatását üljük ma igen tisztelt uraim, a mely hármasszent ünnep háromszoros kocintásra ad nekünk kedves alkalmat. Az első kocintásnál Rendünk főpapijának a nevenapját ünneplő Takács J. Menyhért jászóvári prépostnak egészségére igyunk i. t. k. azzal a kívánsággal, hogy a Mindenható adjon neki erőt, egészséget, munkakedvet és bölcsességet a szívéhez forrott Rendnek nemes lelke magasatos intenciói szerint való kormányzására és vezetésére. Hazai oktatás és nevelés ügyünk előrehaladásának munkásai vagyunk mindannyian, kik a fehér tallárt viseljük s ha az, a ki minket vezet, helyes irányt, tisztán látható célt jelölt ki nekünk, akkor munkánk sikeres lesz és a kivívott eredmény mindnyájunkat boldoggá tesz. Ezért némi kis egoizmus nyilvánul meg bennünk, mikor a Gondviselés bőséges áldását kívánjuk Ó méltóságának: prépost urunknak.

A második kocintásnál igyunk a mi igen-igen kedves vendégeink egészségére;

városunk társadalmának irányítói; tanügyének lelkes vezetői és munkásai ültek le ma asztalunkhoz, hogy egyenek a mi kenyérünk-ből és igyanak a mi borunkból és a mikor a mi őszinte tiszteletünk ma megszentelt sójával hintjük meg a mi kenyérünket és barátságunk tiszta borát öntjük a poharukba, akkor arra kérjük Önöket t. vendégeink, hogy tiszteletünket vonzalmaikkal, barátságunkat szeretetükkel viszonzózzák és így a lelkeket összekötő legerősbb kötelékkel egybekapcsolva induljunk meg arra a közös útra, melyen minden magyar embernek haladnia kell és ez a haza boldogá, nagygyá tétele Segítsen az Isten ezen az utunkon mindnyájunkat.

A harmadik kocintással a mi rendi életünk új évének első, szép és hála Istennek derűs napját üdvözlöm és elmondom az én kedves rendtársaimnak, hogy a mai szentmisém alatt elénekelt pro prelutis et illis conzormissio orationban igazán őszinte áhitattal imádkoztam a vezér mellé rendelt munkatársak egészségéért, kitartó munkabírásaért és azért, hogy napról-napra lelkes buzgósággal végzett munkájoknak mentül szubb eredményében hosszabb éveken át meglelégedettséggel láthassák fáradozásaiknak égből jövő jutalmát.

A napkeleti bölesek az Isteni kised böleséje előtt arany, tömjén és myrha alakjában tették le hódolatukat; az arany a földi javakban való bővelkedést, a tömjén az Isteni Gondviselés iránt érzett hódolatot, a myrha a testi és lelki bajok ellen való oltalmat jelenti. Adja a Mindenható, hogy e díszes társaság összesége, úgy mint minden egyes tagja e három talismánban bővelkedjék. Eljen Ó Méltósága, éljenek kedves vendégeink; éljenek az én szeretett rendtársaim!

A nagyhatású tósztra a vendégek nevében dr. Miskolczy Ferenc válaszolt, megköszönve a szives vendéglátást s éltetve az igazgatót és a rend tagjait. Majd Szmekta L. Ödön emlékezett meg a rend egyik távollévő tagjáról, Beke Boldizsárról, a ki szintén nevenapját üli. Fetser Antal fészentelt püspök az igazgatót köszöntötte fel, a kit a rendtagok nevében Kertész Miksa is üdvözölt, ugyancsak Szmekta L. Ödön egészségére üritette poharát Telepy Marcell váradszentmártoni plébános, igen sikerült humoros tósztan. Befejezésül Szmekta igazgató dr. Thury Lászlót, mint az intézet volt növendékét üdvözölte.

A társaság a legjobb hargulatban a késő délutáni órákig együtt maradt.

Az új választókerületek.

Politikai körökben az a hír volt elterjedve, hogy a választókerületek új beosztásáról szóló törvényjavaslat előzetes szentesítés végett már a király előtt fekszik s már legközelebb a parlament elé kerül.

A hír abban a formájában, a melyben közpörtálták, nem felel meg a valóságnak. A javaslatot a belügyminiszterium illetékes osztályában dolgozták ki, de felhívták az összes megyék és városok főispánjait is, hogy véleményüket a javaslat részleteire vonatkozólag adják le.

A beérkezett jelentések alapján a bel-

anol oriasivasztekban kapnatox: Irigatorok, lecskendok, gumiharisnyak, szuszpenzoriumok, gumi-lepedok, vatta es mindenféle szuleszeti es betegapolasi cikkek.

Mentoszkekreneyek nagy raktara, mulabak, tamgepek, miderek jutanyos arban es kitunok kivitelben készittetnek. Telefon 419

SÉRVKÖTŐK, HASKÖTŐK

méret szerint felelősség mellett már 2 kor.-tól kezdődő árban készittetnek

Fehér János kötszer gyárában Rákóczi-ut, (Bémer-tér.)

ügyminiszterium új revízió alá vette a javaslatot és újabb átvizsgálás végett ismét visszaküldte a főispánoknak azzal, hogy jelentésüket legkésőbb múlt év szeptember 31-ig tegyék meg.

A jelentések pontosan beérkeztek s a parlamentnek legközelebb alkalma lesz a kérdéssel foglalkozni. A munkapárt tagjait a párt elnöksége ismerteti meg a javaslatnak rájuk vonatkozó részével s a kifogásokat és megjegyzéseket a párt elnöksége továbbítja a kormányhoz.

Hogy segítyezik a népet Érmihályfalván?

A „Népségélyző bank“ népet segítyez.

Turi Sándor hat gyermekes apa. Érke-serü község határában 125 hold földje van, ami eddig tehermentesen, kizárólag a nagyszámu családnak kamatozott. Nem is volt soha semmi baj a Turi családban. Éltek megelégedetten, nyugodtan, mert a kis birtok ellátta őket mindennel bőven.

Ez a rózsás állapot 1912-ig tartott. Ekkor Turi Sándornak hirtelen nagyobb öszszegre volt szüksége. A birtokra kapott a „Kisvárdai Takarékpénztár“-tól 65.000 korona kölcsönt 5-6 százalék kamatra. Ezzel a kölcsönrel nem is volt semmi baja. Pontosan fizette a kamatokat, amit későbbben a takarékpénztár a rossz pénzügyi viszonyokra való tekintettel 6 százalékra emelt fel.

A balsors azonban úgy akarta, hogy Turi Sándor még egyszer rászoruljon a kölcsönre. Itt kezdődik, az egykor jómódu gazda kálváriája.

A „Népségélyző Bank“.

Az újabb kölcsönt, 18000 koronát Turi Sándor szerencsétlenségére az „Érmihályfalvai Népségélyző Bank“-ban vette fel. Még pedig akkori megállapodás szerint 6 százalék kamatra. A népségélyzők a váltón kívül aláírtak egy kitöltetlen kötelezvényt is, amelyből hiányzott a kamatlábot jelző százalék száma. Turi hosszas rábeszélés után aláírta ezt a kötelezvényt.

Nem is gondolta, hogy éppen ennek a segítségével fogják őt kiforgatni a vagyonából. Megnyugtatták, hogy aláírás után a százalék mellé 6-ot fognak beírni és másfél év múlva csodálkozott, hogy

a kamat egyre nagyobbodik.

Eleinte csak megmaradt 6 százalékknak, de aztán rohamosan haladt felfelé. Így lett 8, 10, sőt 12 százalék is. Turi nem szólt, csak magában számítgatta, hogyha ez így megy, egy pár év múlva elviszik feje alól még a párnát is. Mivel azonban ismét szüksége volt pénzre és a népségélyzők újabb 2000 koronát szavaztak, Turi Sándor csak hallgatott.

Most, az utóbbi időben azonban türhetlenné vált a helyzete. A „Népségélyző Bank“ nemesak kamatot, hanem tóketörlesz-

tést is követelt dacára annak, hogy a kölcsönt mint amortizációs kölcsönt kapta meg és vette fel.

Meg is fenyegették, hogy ha nem fizet, ellicitáltatják a házat meg a földjét, mert a „népségélyzők“-nek sürgős szüksége van minden pénzre. Turi azonban nem tudott fizetni. Nem pedig azért mert a föld még a belevetett mag árát sem adta vissza. Az árvíz az ő termését is elpusztította.

Az árvaszéknél.

Turi Sándor végső kétségbeesésében bejött Nagyváradra és az árvaszéknél elírtta panaszát. Elmondta, hogy az állandóan emelt kamatlábbal már majdnem az egész kölcsönösszeget visszafizette és a „népségélyzők“ mégis licitációval fenyegetik. Kérte az árvaszéket, járjon közbe az érmihályfalvai banknál, hogy legalább annyi kimérettel legyenek iránta, hogy adjanak haladéket.

A „népségélyző“ hallgat.

Az árvaszék akkor ráírt a „Érmihályfalvai Népségélyző Bank“-ra, hogy Turi Sándor kölcsönéről és a már teljesített törlesztésekről részletes kimutatást adjanak. A bank azonban még a füle botját sem mozgatta, hanem továbbra is fenyegette Turi Sándort, sőt határozottan megígérte, hogy február 1-én kilakoltatja a saját házából.

Tegnap Turi Sándor újból benntjárt az árvaszéknél és kérte, hogy sürgessék meg a banknál a haladéket. Az árvaszék megígérte, hogy még egyszer felszólítja a „népségélyzőket“ és ha az sem jár eredményel, szigorubb eljárást fog kezdeni.

Hát így is segítyezik Bihar megyében a népet.

Bezárják a központi járás iskoláit.

Nagyváradról terjesztik a ragályt a vidékre.

A gyermekek között óriási arányokban terjed Nagyváradon és a megyében a vörheny. Csak a mult számunkban jelentettük, hogy az elemi közp. leányiskolában a gyermekeknek több mint fele betegen fekszik ott-hon. A megyében Bihar püspöki község volt az első, ahol megdöbbentő mértékben támadta meg az iskolás gyermekeket a vörheny.

A megyei főorvos most terjesztette be dr Kassay Kálmán járásorvos jelentését, amelyből szomorú kép tárul elénk.

A jelentés azzal kezdődik, hogy a járvány innen Nagyváradról terjedt a vidékre, a szomszédos községekbe. A leghatalmasabb méretekben Bihar püspökiben ütötte fel a fejét, ahol megtették a szükséges óvintézkedéseket, az iskolát azonnal lezáratta.

Az összes u. n. Hegyköz-községekben járványszerűen lépett fel a vörheny. Az iskolás gyermekeknek több mint fele betegen fekszik. Hegyköz kovácsiban pedig az összes tanulók betegek.

A járásorvos intézkedett, hogy az óvin-

tézkedéseket mindenütt tegyék meg s a kör-orvosok óriási munkával kezelik a betegeket s foganatosítják az óvrendszabályokat.

A központi járásban egyedül Mezőteleget és a szomszédos községeket kimélte meg a járvány. A járásorvos e községek kivételével az összes járási községek iskoláit bezáratta, hogy így, amennyire lehet, elejét vegyék a vörhenyjárvány tovaterjedésének.

..FIREK..

Tájékoztató.

Jan. 10. A Katholikus Növédőegylet karácsonyi színjátéka.

Jan. 10. Prot. Nőegylet teaeastélye a Vigadóban

* **A szombathelyi püspök Nagyváradon.** Gróf Mikes János szombathelyi megyéspüspök a Vizkereszt ünnepest városunkban töltötte mint gróf Széchényi Miklós v. b. t. t., megyéspüspök vendége. A vendég püspök jelen volt a szentmisén és szentbeszédrel a székesegyházban. Míse után a káptalan tisztelgett nála, s dr Belopotoczky Kálmán v. b. t. t., nagyprépost ékes szavakkal üdvözölte. Gróf Mikes János az üdvözölő beszédre rendkívül szíves szavakkal válaszolt. Örömet fejezte ki, hogy a nagytekintélyü váradai káptalannal megismerkedhet, mely nagy tudósairól és áldozatkészségéről híres. Tisztelgés után az illusztris vendég meglátogatta a káptalan tagjait és dr Radu Demeter gör. kath. megyéspüspököt. Délután dr Karácsonyi János kanonoknak, a Kath. Kör elnökének kíséretében megnézte a Kath. Kör épülő nagyszabásu épületét, melyet dr Belopotoczky Kálmán nagyprépost építtet. Elismerését fejezte ki a fejedelmi adomány felett. Különösen meglepte az impozáns nagyterem hatalmas méreteivel. Este 7 órakor gróf Széchényi Miklós püspök estebédet adott vendége tiszteletére, melyre dr Radu Demeter püspök és a róm. kath. káptalan tagjai voltak hivatalosak. Tegnap reggel Budapestre utazott a vendég püspök dr Kollányi Ferenc jáki apát, váradai kanonokkal, kinek apátsága a szombathelyi egyházmegyéhez tartozik.

* Vetítöelöadás a Kath. Körben.

Vasárnapi számunkban már röviden jelez-tük, hogy a kath. körí vetítöelöadás a héten kedd helyett szombaton lesz. Az elöadás érdekességéhez hozzájárul úgy az elöadó személye, mint az elöadás tárgya. Az elöadó ugyanis európai hírü tudós, dr Hermann Antal egyetemi magántanáru, linguista és ethnografus, ki igen szellemes elöadó és néprajzi ismereteit sok utazásából merítette. Különös elöszeretettel foglalkozik a különféle ethnografiai problémák közül a cigánykérdéssel. Több szaklapnak kiadószerkesztöje. De az elöadás tárgya is figyelemre-

Kováts Kálmán

mű-asztalos

Nagyvárad, Vámbáz-utca 33. (Gázgyárral szemben.)

Készít : egyszerű és mű-buto-rokat, teljes lakásberendezés, valamint mindennemü asztalos munkákat. Állandó raktár bel- és külföldi száraz anyagokból. Telefon 99. sz.

méltó, amennyiben a következőkről fog szólni: „Erdélyi fürdő és nyaraló helyek, vetített képek és eredeti erdélyi magyar székely, örmény, szász, oláh zsidó, szombatos, cigány népdalok bemutatásával.“ A legközelebbi fűrdőszezonra alkalmas tájékoztató szolgálhat általában az erdélyi népszokások és dalok ismertetésével bizonyára sok tanulságot és élvezetet nyújt. Ha még lehetséges lesz, a népdalok énekekben lesznek zongorakiséret mellett bemutatva.

* **Uj biborosok.** Vatikáni körökből származó hírek szerint a legközelebbi konzisztóriumot a közeli napokban fogják megtartani. Ezen a konzisztóriumon tizenkét főpap kapja meg a biborosi kalapot. Biztosra veszik, hogy Csernoch János, Magyarország hercegprimása, továbbá Piffel bécsi hercegérsek és Fröhwrth müncheni pápai nunciusz is közöttük lesz. Hir szerint a nemrég elhalt Rampolla bizalmas embere, monsignore della Chiesa is megkapja a biborosi méltóság jelvényét.

* **Áthelyezés.** A hivatalos lap közli, hogy dr. Popa György magyarországi kir. járásbíró a rózsahelyi kir. törvényszékhez áthelyezték.

* **Nagyszalonta telefonösszeköttetése Alsóausztriával.** Nagyszalonta központ f. é. január 10-től összeköttetésben lesz Alsóausztriával a távbeszélőforgalomban. Beszélgetési díj 3 percenként 2 korona, meghívási díj 1 korona. Sürgős beszélgetéseknél a rendes beszélgetési díj háromszorosa fizetendő.

* **A mai városi közgyűlés.** Nagyváradi város törvényhatósági bizottsága ma, esütörtökön délután tartja az évben első közgyűlését. A különböző szakbizottságok megalakítása tárgyában a pártközi konferencia, mint irtuk, nem vezetett eredményre s így a polgármester ajánlásával szemben ellenjelöltek szándékoztak állítani, amikor is nem csak azoknál a bizottságoknál lennének szavazások, amelyekre nézve azt a törvény előírja, hanem a többi szakbizottságok megalakításánál is. Azonban úgy értesülünk, hogy újból megkísérik, hogy a munkapárt és az ellenzék megegyezésre jusson a bizottsági tagok megalakítása tekintetében. Egyébként kilátás van arra, hogy a törvényhatóság befejezi ma a kitűzött ügyek tárgyalását.

* **Ne menj a jégre.** Seres János ésszerűségét tegnap reggel a Körözs medrében jeget akart vágni, amikor megjelent ifj. Sólyom István és Józsa. Életveszélyesen megfenyegették, hogy ne merjen a területen jeget vágni. Az ellenkezésből parázs verekedés támadt, a két támadó fejszével és vaslapáttal ütlegelte Seres Jánost, akit véresen vittek be a mentők. Az eljárás megindult.

* **A Biharmegyei Takarékpénztár osztaléka.** A Biharmegyei Takarékpénztár osztaléka a mérlegben eszközöndő tekintélyes tartalékolás mellett, értesülésünk szerint részvényenként 20 koronában fog megállapítani.

* **Gyilkos bolgárok.** Tegnap este 8 órakor Gyöngyös Balázs huszár, aki csak októberben vonult be szolgálatra, fát akart lopni a bolgár kertészekről. A tolvaj katonára rálestek és vadászfegyverrel lelőtték. A bolgárok a golyótól talált huszárt ezután dorongokkal támadták meg és ütlegelték. A bolgárokat még azt est folyamán elfogták. Éjjel 12 órakor még tartott a rendőrségen a gyilkosok kihallgatása.

* **Kinevezések.** A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy az igazságügyminiszter dr. Bereczky Lajos nagyszalontai kir. járásbírói joggyakornokot a nagyszalontai kir. járásbírói mellett alkalmazott ügyészé megbízott állandó helyettesévé rendelte ki. Fehér Ödön nagyváradi járásbírói jegyzőt a margitai, Persz Ferenc nagyváradi vidéki járásbírói jegyzőt a nagyváradi városi járásbíróihoz és Kortsmáros Sándor járásbírói jegyzőt a székelyhídi járásbíróihoz albirókká nevezte ki.

* **Az „Ujvárosi Takarékpénztár“ mérlege.** A nagyváradi pénzügyintézetek közül elsőnek az „Ujvárosi Takarékpénztár“ adta ki mérlegét, amelyben beszámol a múlt év eredményéről. Dacára a közgazdasági válságnak, ez a pénzügyintézet derekasan megállta helyét. Az osztalék részvényenként 10 korona, mint az előző évben volt. Az intézet mérlegét lapunk hirdetései között közöljük.

* **A testi rátermettség.** Megirtuk annak idején azt az életrevaló indítványt, amely kötelezővé kívánja tenni tanoncoknál az orvosi vizsgálatot, hogy vajjon testileg elég fejlett-e vagy alkalmas-e arra, hogy pl. cipésznek, pincérnek stb. menjen. Ezt az indítványt egy közös ankét elfogadta s az már, január 1-én életbe is lépett. Az első megvizsgált tanonc Németi Ferenc cipőkereskedő tanonc volt, akit dr. Altmann Jakab vizsgált meg és teljesen alkalmasnak talált.

* **Uj fatelep.** A Bihoreana új fatelepet akar létesíteni a bányasori Kraszner telepen. A telepengedélyezési szemlélet az iparhatóság f. hó 15-ére tűzte ki.

* **Az Alföldi Magyar Közművelődési Egyesület internátusa.** Az e hó folyamán megalakuló Omke által Nagyváradon létesítendő internátus ügye tegnap jelentős lépéssel haladt a cél fele. Nevezetesen az egyesület főtitkára dr. Gönczy Elemér Janszky Béla főmérnök társaságában Nagyváradon időzve Kőszeghy József főmérnökkel egyetemben kiválasztották az internátus részére szükséges területet. A terület a csendőriskola mellett van és a város tulajdonát képezi. Ez a terület minden tekintetben megfelel az internátusnak és nem is kell érte nehéz százezreket fizetni. Az egyesület a területet díjtalanul kéri a városától és nagyon valószínű, hogy meg is fogja kapni.

* **Virul az ipari élet.** Öröndetes fellendülésről ad számot az iparhatóság jelentése, mely szerint a gyárak egymásután sietnek a munkanélküliség legokosabb megoldását keresztyülni. Ugyanis a Rendes-féle téglagyár 30 személyt, egy másik gyár 21-et, Kolliner D. és fiai, Bernát és Kesztyüs téglagyár valamint a Mütrágyagyár kisebb-nagyobb számban alkalmaz a téli üzemre munkásokat, akik így rendes keresetbe jutnak.

* **Változások a Vilmos-huszároknál.** Többször volt már hír róla, hogy a Vilmos-huszárezredet elhelyezik Nagyváradról. Most már végleg eldőlt, hogy az ezred áthelyezése nem történik meg, csak változások lesznek és pedig Jankovits Károly alezredest Debrecenbe helyezték át, helyette Töpke Erich őrnagyot helyezik Nagyváradra, ki itt zászlóaljparancsnok lesz. Báró Capri Vallér századost saját kérelmére Debrecenbe helyezték át mint századparancsnokot. Báró Capri egyike volt a legkedveltebb tiszteknek, s vele annál többet veszít a társaság, mert elveszti báró Capriné Telegdy Erzsébet urnót, ki a váradi társaság egyik leggrációzusabb alakja volt.

* **Képkiallítás.** Ma délelőtt 10 órakor új képkiallítás nyílik meg a „Fekete Sas“ termében. Belépő díj nincs. A kiállítást a Műtermékeket Terjesztő Társaság rendezte nagy kollektívával.

* **Uj női zenekar a Koronakávéházban.** Ma és mindennap Neszmélyi Izsóné női zenekara 38-ik Rácz Laci kitűnő primás vezetése mellett közreműködnek: Neszmélyi Izsóné harmonium, Neszmélyi Bözsike hegedű és kuplé énekesnő, Cseresnyés Irmuska hegedű és népdal énekesnő, Ringhoffer Mariska szolista, Reinthaler Margit dalosnő, Andikovits Gizella bőgős és Fonyó Tihamér zongoraművész. A zenekar a legújabb új darabokat adja elő u. m. a Nevetőférfi, Katona dolog, a Mozikirály stb. és az összes klasszikus ujdonságokat. Szabad bemenet. Kezdeté este 8 órakor Szives pártfogást kér Neszmélyi Izsóné karmesternő.

x **Felhívás.** Átköltözködés miatt az összes raktáron levő árukat fél áron alól kiárusítjuk, u. m.: férfi és női őrnyők **óriási választékban**, női, férfi és gyermek téli keztyűk, gallérvédők, női lélekmelegítők, zsebkendők, harisnyák, nyakkendők, férfi és gyermek sapkák, bőr- és aezelárúk és egyéb disztárgyak **óriási választékban** fél áron alól. — Üzletünket február 1-re a Szent László-téri volt Radó-féle helyiségbe helyeztük át. Tisztelettel KLEIN VILMOS és TÁRSA.

x **Több egyszobás lakas kiadó.** Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

x **Gyászkalapokból nagy választék érkezett UJHELYI RÓZÁHOZ,** Rimanóczy-utca, Róyal-kávéházzal szemben. 4 óra alatt bármely modell után készíthet gyászkalap. Tisztelettel UJHELYI RÓZA, Rimanóczy-utca 2. szám.

x **Meghódította a hölgyeket Mlle JULIETTE** elsőrendű mellifűző különlegességeivel Színház-utca 4. Adorján palota (Emke mellett) Telefon szám 827.

x **FELHÍVJUK** a nagyérdemű hölgyközönség szives figyelmét a most megnyílt **Rácz és Vass** női divatszalonban készülő eredeti angol kosztüm és felöltőkre. Méréselt árak. Nagy Sándor-u. 17.

ORVOSILAG TÖBB SZÁZ ESET BEVAJÁVLAV.
TELEFON 10-39. □ TELEFON 10-39.
KEPESELEK
ORVOSI KÖTSZERÉSZÜZLETE
NAGY-VÁRAD „SAS-PASSAGE“
ATJÁRÓ. Ajánlja saját készítményű

sérvkötőit,

anatómiai sérvkötők,

szuszpenzoriumok, fecskendők és betegápolási cikkeik, u. m. egyenestartók, maskotók, ágytálcák, bidék, amelyek a sérvet állandóan visszatartják, műlábak és művégtagok, gummi cikkek, harisnyák stb. és a még fel nem sorolható cikkek. Külön próbaterep női és férfi kiszolgálásra. :: Óriási nagyraktár. :: Tisztviselők és iparosoknak árendemény.

Áruraktár leredukálása folytán
mélyen leszállított árak
 Kossuth-utca
 elején.
Kertész S. Sándor

női divatruházában.

Eladásra kerülnek a következő cikkek melynek minőségei elsőrendűek.

Kosztüm, ruha és bluz szövetek.

Selymek, bársonyok. Vászna, schiffonok, asztalneműek.

Posztó, szövet, vászon, plüsch, és csipke függönyök. Ágy- és asztal terítők. Szőnyegek. Mosóbarhetek, zephierekéskartonok. Kész női és férfi fehérneműek

Paplanok. Szörme áruk.

Menyasszonyi kelengyék

Csipkék, himzések, harisnyák és hélésárak és itt még sok föl nem sorolt árucikkek. Vidékre mintákat míg a raktár tart nagy készséggel küldök.

Telefon az egész vidékre 10-30.

x Béli női atlasz cipők minden színben és fehér bőr cipők 3 koronáért kaphatók, női chevron vagy boksz cipők 7 kor., férfi chevron v. boksz cipők 8 kor., fiú boksz cipő 35-39 számig 7 kor., divatos kemény kalap 4 kor., calosnik, téli cipők, fehérneműek, uri divatickek legolcsóbban beszerezhetők Feketénél, Szent János-utcán, Kis Pipa vendéglő mellett.

POVAZSÁN JÓZSEF

hatóságilag engedélyezett
 electrotechnikai vállalata
 Nagyvárad, Bazár épület,
 színház oldal.

Telefon 525.

Telefon 525.

x Kossuth-utca 2. sz. házban a volt Szihta, valamint Tóth Zsigmond-féle üzlethelyiségek azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

x Tölgyszőlőkaró hegyezett, hasított 2 m. hosszban Berettyó-Széplak állomásról legalább egy waggon rakomány (cca. 4000 drb.) megrendelhető azonnali és későbbi szállításra a Polgári Takarékpénztár r. t. áruosztályánál Nagyvárad, (Kossuth-utca.) Telefon 11-95.

x Ezerféle játék tiúknak, leányoknak gyönyörű szép ajándéktárcák, felnőtteknek ridkütök, manciók és fésű készletek nagy választékban kaphatók a Párizsi Bazárban Sas alatt.

x **ZOMBOR SÁNDOR** sebész-orvosi műszer-kötszer és testgyejesít gépek készítője. Nagyváradon, Nagy Sándor-utca 17. sz. alatt, ahol villanyerőre berendezett műhelyében készít mindenféle rémcsiszólást, nikkelezést és minden e szakmába vágó munkát jutányos árban.

x **Ingyen javítjuk** a nálunk vásárolt harisnyákat. Állandó nagy raktár kész női, férfi és gyermek harisnyákban. Kötünk, fejelünk rendelés szerint, 24 fillértől kezdve a legfinomabb selyem harisnyáig. **Harisnyakötőde** Bartos és Társa (a Széchenyi-szállóval szemben Rákóczi-ut 10.) És a mi fő „Bartos harisnyája tartós.” Helyi és vidéki telefonszám 1359.

x **Ridzyk József** épület- és műlakatos Nagy-Várad, Beöthy Ödön-utca 1. szám. Javítások gyorsan és pontosan készülnek. Elvállal minden e szakmába vágó épületmunkát a leggyorsabbtól a legrészesebb kivitelig, terv és rajz szerint. Szegeszelt vasoszlopok, üvegházak, vastetők, vasablakok, tűzmentes vasajtók, sirkorítások, üzleti vasredőnyök, ablakredőnyök, cégtáblák, takaréktűzhelyek. Lev.-lap hívásra azonnal megjelenek.

x **Az erdélyi kereskedelmi és autómobilforgalmi r. t.** helybeni fiókja autómobilokban, pneumatikokban, valamint az összes autómobil-felszerelési és szükségleti cikkekben **Szilágyi Dezső-utca 6. szám** alatti (telefon 13-21.) telephelyén nagy raktárt tart. A cégnek modernül berendezett garages **Kórház-utca 6. szám** alatt (telefon 13-52.) van, hol úgy a helyi, mint az átutazó autómobilok a legideálisabb garaget találják és egyúttal szükségleteiket is a legelőnyösebben szerezhetik be.

x **Ossi-tér 14. sz. házban** több lakás és üzlethelyiség minden órán kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál Kossuth-utca 6.

x **Két jegész sétál a városban**, szemben találják magokat egy régi ismerősükkal Pista barátjukkal, a mint ránéznek feltűnik előttük, a barátjuknak elegáns felöltője van, a melyet hallatlan olcsó árban szerzett be mindenki **Nagy Sándor** férfi divatruha kereskedésében a **Zöldfa-utcán**, passagé-kapu mellett

x **Szöllős-utca 12. sz. házban** több egyszoba s mellékhelyiségeiből álló lakás azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál Kossuth-utca 6.

x **Kossuth-utca 2. sz. alatti** volt Szihta-féle üzlethelyiség 1914. május 1-től kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

* **Ingtalan eladás.** Nagyteleky-utca 31 szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes feltételek megtekinthetők Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungaria cipőgyár r. t.

„The Rosewell Schoe“
amerikai cipők
 12-50 és 16-50 kizárólag

Reichard Dezső
 cégnél

Rákóczi-ut Orsolya zárda
 épületében kaphatók.

Elsőrendű modern hölgyfodrászterem a

Rammingeré

színházi és hölgyfodrász

szemben a színházzal.

Telefon 1076.

Telefon 1076

x **Érdekében áll mindenkinek pénzt megtakarítani** ha bevásárlást óhajt eszközölni a téli idényre, előbb kereste fel az **Ungerleider Salamon** üzletét Szent János-utca 4. szám alatt, a hol férfi, női, gyermek trikók, lélekmelegítők, szövetek, kesztyűk, harisnyák, kamásnik, továbbá eszkapkák, szallagok, himzések mélyen leszállított árban beszerezhetők.

x **Érdekében áll**, hogy megrendeléseivel felkeresse **Biró László és Tsa** úri- és papi szabókat. Meglepető olcsó árak. modern szabás, elsőrendű munka **Sal Ferenc-utca 17.** Telefon 832 sz.

x **Január 1914. — Egy új szám!** Ujítás történt az Aszódi cukorka üzletében ugyanis a kinek nem szükséges egész doboz Kugler Gerbeaud cukorka, hanem kimérve akar venni, mai naptól a Csokoládé Király fiók üzlete az Aszódi cégnél — azzal fog kedveskedni vevőinek, hogy éppen úgy mint Budapesten, kisebb mennyiségben is élvezheti a vásárló közönség a Kugler bombont, budapesti árral. Így tehát már 10 dekánként is beszerezhető, valamint 1/8-, 1/4-, 1/2- és 1 kilós dobozokban. Ezen ujításnak bizonyára örvendezni fog sok sok szép leány. Vigyázat Rákóczi-ut, nem Bómer-téren van az Aszódi-fiók, fő-üzlet Kossuth-utca, II-ik fiók Kert-utca.

**A legszebb
 kézimunkák
 Tátray cégnél**

Rákóczi-ut 4.

Telefon 783.

**Legszebb ajándék
 orvosoknak és ügyvédeknek
 egy zománcztábla.**

Készíti

Diósy Mihály

Telefon 839.

Telefon 839.

Fogak és fogsorok úgy kaucsukba mint aranyba foglaltva szájpaddás nélkül, továbbá arany koronákat, csepfogakat, hidmunkákat fog és gyökér húzás és tartós fogtöméseket készít

Engel Dezső,

viszsgázott fogtechnikus.

N.-Várad, Bémer-tér (Emke Kávéház felett.)

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Csütörtök: A feleségünk.
Péntek: A feleségünk.
Szombat: Tatárjárás.
Vasárnap délután: Budagyöngye; este: Katonadolog. (Bemutató előadás.)

FELHŐ KLÁRI.

Nagyon régen volt már az, amikor Rát-kay Lászlónak ezt a kedves népszínművét játszották a váradiak előtt. Ilyenformán nem esoda, hogy a publikum színültig megtöltötte a színházat, aminek különben egyrészt az is oka, hogy kedden este *Bihari Ákos* vendégszerepelt s hogy a népszínmű egyik jelentős nőalakját *E. Kovács Mariska* alakította. Megállapíthatjuk, hogy az előadás minden tekintetben magas színvonalon állott. *Bihari Ákos*, *Kovács Mariska*, *Pogány Janka* tudásuk leglegjavát mutatták be a publikumnak. A többiek is jók voltak, *Polgár Mariska* minden tekintetben kifogástalanul játszott s rövid szerepében is újból meggyőzött bennünket arról, hogy tehetsége helyes irányban fejlődik. Taps volt bőven, a szereplőket nem egyszer nyílt színen is megtapsolták. *Tompa ügyes* kupléiért kapott rengeteg tapsot.

A FELESÉGÜNK.

Balázs Sándor vígjátéka az asszonyi örök elégedetlenséget akarja illusztrálni s a hálás témát elég jól kezdi feldolgozni. Az első felvonás nem egy helyen sikerült karrikaturája az asszonyi hiúságnak. Az asszony elégedetlen a szerető, de szegény férjjel és gazdagságra vágyik. A másodikban meghódítja a gazdag férfit. Itt már néhol ismert motívumok frissítődnek fel s a dialog kevésbé eleven. A harmadik felvonásban az asszony elvált a szegény férjtel és a gazdaghoz ment, hogy most — megint elégedetlen legyen. Ez a felvonás legkevésbé sikerült, a viccei meglehetősen alantós színvonaluak, a befejezés pedig, mikor az elégedetlen asszony a problémát úgy oldja meg, hogy a második férjét az elsővel megcsalja: nem valami elragadóan izléses.

Az előadás több rendbeli baj folytán meglehetősen gyöngékedett. Először is a szerepnemtudás járványa ütött be; legtöbb kalamitást *Siknél* okozott. Eanek következtében az összjáték is dőcögött. Aztán megesett az a legvidékibb baklövés, hogy a darab egyik viccén maga a színész kacagott előre úgy, hogy alig tudta folytatni a szerepét s a közönség fele nem is hallotta a „jó” viccet. Ellenben igen jó alakítás volt *Étsy Emiliáé*, jó partnere volt *H. Körössy Juci* kivált az első felvonásban, sikerült *Gróf László* szobaura és *Tóth Elek* Ferkeyje. A kisebb szereplők legtöbbjéről beszélni sem érdemes.

— r.

Kerner Jenő két pompás szerzeménye fog betétként szerepelni a „Katonadolog” második felvonásában. Mind a kettő a kiváló képességű karmester kész operettjének sláger száma. Az egyik egy megkapó valzer és

gavott összetétel, amelynek címe „Dal a vádliról”; ezt *Görög Olga* fogja énekelni. A másik táncbetét, amelyet *Szalmáné Rajz Irén* és *Gróf László* táncolnak rendkívül nehéz és komplikált táncot. Ez a két betét határozottan emelni fogja a „Katonadolog” sikerét.

A bérlők figyelmébe. A színház igazgatósága felkéri a t. bérlőket, hogy a második félévi bérletdíjakat a színház irodájában befizetni sziveskedjenek.

MULÁTSÁG

A Katolikus Legényegylet vasárnap, azaz e hó 11-én este házi estélyt rendez.

TÁVIRÁTOK

Szibéria Szciliában.

Róma, jan. 7.

Teljes huszonnégy óra óta rettenetes ha vazés és vihar van egész Szciliában. A csodálatos vegetáció elfagyott. Palermóban a nagy havazást vizözönszerű záporosó váltotta föl, a folyók megáradtak, az országutak el vannak árasztva. A sziciliai vasutvo nalakon egyrészt a hófúvás, másrészt az árviz miatt lehetetlen a közlekedés.

Az albán trón jelöltjei.

Berlin, jan. 7.

A berlini politikai körök nem veszik nagyon komolyan *Izzed* basának az albán trónra való jelölését. Itt azon a nézetet vannak, hogy ez egy mohamedán csoport külön akciója, a mely összeköttetésbe lépett *Izzed* basával és a mely nem nyugszik bele *Wied* herceg jelöltiségébe. Azt hiszik azonban, hogy végül ez a csoport is belenyugszik *Wied* herceg jelölésébe, ha majd látják, hogy a nagyhatalmak egyértelműen *Wied* herceg mögött állanak, a mi magától értetődik.

Berlin, jan. 7.

Mint *Uj-Wied*ből jelentik, *Wied* herceg tegnap Berlinbe utazott és onnan Bécsbe megy.

Valóna, jan. 7.

Az ideiglenes kormány ma elrendelte az ostromállapotot.

Essad basa tervei.

Konstantinápoly, jan. 7.

Izzed basa emberei mintegy háromszázan ma ideérkeztek és a török lakosságot fel akarták lázítani. A lázítókat idejében elfogták. Hír szerint *Issed* és *Essad* basa között egyezség van, mely szerint egymást támogatják terveikben.

Öngyilkos vasuti tiszt.

Temesvár, jan. 7.

Bozsányi György üzletvezetőségi tisztviselő néhány nappal ezelőtt *Lugosra* utazott, ahol főbelötte magál. Az öngyilkosság oka gyógyíthatatlan gyomorhaj volt. *Bozsányi* igen pontos tisztviselő volt.

Uj háboru előtt.

Bécs, jan. 7.

A berlini *Tageblatt* jelentése szerint a hármass szövetség hatalmai tudják, hogy a nagyhatalmaknak *Görögországhoz* intézendő olyan értelmű plátói fölszólítása, hogy a görög katonaságot vonják vissza *Kioz*-ból és *Mitelénéből*, nem biztat eredménnyel és abban állapodtak meg, hogy a nagyhatalmak nem vállalhatnak megbízást arra, hogy kieroszakolják a szigeteknek *Törökország* javára való kiürítését. Remélik azonban, hogy *Görögország* és *Törökország* háboruja elkerülhető, mert az új török dreadnoughtot csak *Juliusban* szállítják és mert *Bulgária* még nem elég erős a háboruban való részvételhez. A közbeeső időt további tárgyalásra fogják fölhasználni.

NYILTÉR

...

Ajándékoknak

mindenfajta fali és zseb-
órákat, ékszereket, ezüst
evőeszközöket

Ezüst cigaretta tárcákat
igen alkalmas ajándéktárgyak

SCHMUTZLERNEL

nagyon olcsón szerezhetők be.

Ócska arany és
ezüst beváltás!

KÖZGAZDASÁG

...

Gabona üzlet.

Buza áprilisra	— — —	11.37
Buza májusra	— — —	11.39
Buza októberre	— — —	10.60
Rozs áprilisra	— — —	8.64
Rozs októberre	— — —	8.28
Zab áprilisra	— — —	7.64
Zab októberre	— — —	7.58
Tengeri májusra	— — —	6.53

Budapesti értéktőzsde.

Magyar hitelrészvény	—	841.50
Osztrák hitelrészvény	—	634.50
4%-os koronajárudék	—	32.80
Osztr. magy. államv.	—	715.—
Jelzálogbank	—	434.—
Leszámitoló és pénzváltó	—	517.—
Hazai bank	—	287.—
Magyar bank	—	533.—
Keresk. bank	—	3815.—
Rimamurányi	—	638.—
Salgótarjáni kőszén	—	738.50
M. Ált. Kőszénbánya	—	1010.—
Közuti vasut	—	627.50
Városi villamos	—	341.50
Adria	—	570.—
Atlantika	—	—

A szerkesztésért felelős:

Dr. KRUGER ALADÁR.

Tisztelettel értesítjük a nagyra becsült megrendelőinket, hogy

lakatos és gazdasági gépműhelyünket Lukacs György-u. 14. sz. a.

helyeztük át. Hol mindennemű lakatos munkák és gépjavitások gyorsan és szakemberien eszközöltnék. Kiváló tisztelettel

RUFF TESTVÉREK

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban

Aki hirdetni akar

még pedig eredményesen, az forduljon a

"LEOPOLD"
hirdető vállalathoz
BUDAPEST,
VII., Erzsébet-körút 41.,

ahol hirdetések az összes létező bel- és külföldi hírlapokban és naptárakban kiváló szakértelemmel, lelkiismeretesen, pontosan és szolid áron eszközölnek. Minden felvilágosítás a t. c. hirdetőknél díjmentesen

Egyesült Bihar megyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár
R.-T. Nagyvárad, Bómer-tér.

Tűz- és betörésmentes

pénztárszekrények (safes) díjmentesen

Ujjonnan épült intézeti helyiségünkben létesített **safe-deposit osztályunkban** különféle nagyságu pénzszekrények (safes) csekély díj ellenében bérelhetők.

Ezen pénzszekrényekben a birtokos értéktárgyait saját zárja alatt, ön maga kezelheti és ezeknek megőrzésére a legmesszebbmenő biztonságot és kényelmet találja.

Egyesült Bihar megyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár.

101810. II. 1913.

Hirdetmény

a tőkekamat- és járadékadó alá tartozó jövedelmek bevallása tárgyában.

Az 1914. évi január 20-ig a tőkekamat és járadékadó alá eső jövedelmeket, az azokat élvező egyén vagy erkölcsi személy bevallani köteles.

Tőkekamat- és járadékadó tárgyát képezi mindazon vagyon, mely a föld-, ház-, keresetadó, bányaadó valamint a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyetek adója által közvetve vagy közvetlenül nem érintetik. képezik jelszól: mindazon kamatok, osztalékok és jutalékok, melyeket az ország valamely lakosa (egyén vagy erkölcsi személy) a következő jövedelemforrásokból, úgymint:

- a) bel- vagy külföldről folyó életjáradékokból, özvegyi ellátásból vagy rokonsági évi járadékokból;
- b) köz- vagy jelzáloggal biztosított vagy egyszerű adólevelekre, váltókra vagy bármilyen kötvényekre, bel- vagy külföldön kölesen adott, továbbá hitbizományi, családi és alapítványi tőkéből;
- c) belföldi földbirtokokkal összekötött, a földadó tárgyát nem képező dologi jogosítványok bérbeadásából;
- d) a bányahaszonbérből és a bányaművelési engedélyhez szükséges bevezetésért járó ellenszolgáltatás (termelési jutalék) fejében élvez;
- e) külföldön fekvő föld- vagy házbirtokokból, ipari, kereskedelmi, s bármilyen nevezet alatt értendő külföldi részvényekből;
- f) az állam vagy
- g) törvényhatóságok által kibocsátott s külön törvények által adómentesség kedvezményében nem részesített kötvényekből huz; végre

h) a hitelüzlettel foglalkozó, s alapszabályaik értelmében pénzbetétek átvételére jogosított pénzügyintézeteknél, továbbá takarékpénztáraknál és mindazon intézeteknél, melyekkel takarékpénztári üzlet van összekötve, utalványok, betéti könyvek és egyéb betéti okmányok vagy folyószámla mellett gyümölcsözés végett elhelyezett tőkéből folyó jövedelem.

Az adózók a vallomás beadásának kötelezettsége alól a következő tőkéből folyó jövedelmekre nézve mentesnek fel:

- 1) a fentebb említett magyar államkötvények, —
- 2) az adómentességben nem részesített elsőbbségi kötvények, —
- 3) nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyetek által felvett és jelzáloglag biztosított tőkék kamataira nézve.

Az ezen kamatok után járó tőkekamatadót és pedig az 1) alattiak után a kifizető állami pénztár, a 2) és 3) alattiak után a kamatok kifizető társulat az illető kamat élvezőnek rovására vonja le s az illető kir. adóhivatalba szolgáltatja be.

A pénzügyintézeteknél elhelyezett, fentebb h) alatt említett tőkéből folyó jövedelmet ezen tőkék birtokosai szintén nem tartoznak adó alá bevallani.

Ugyanis a pénzügyintézetek kötelesek ezen kamat-jövedelem összegét és pedig:

aa) a kifizetett kamatok összegét évnegyedonként, minden év március, június, szeptember és december utolsó napján;

bb) a tőkésített kamatok összegét félevenként, minden év január és július utolsó napján a kir. adóhivatalnak kimutatni és az ezen kamatok után járó adót egyidejűleg beszolgáltatni; jogosítva vannak azonban arra, hogy ezt az adót a kifizetett vagy a tőkéhez irt kamatokból visszatarthassák.

A tőkekamat- és járadékadó az adóvet megelőző évben élvezett kamat- és járadékjövdelem után lévén kivetendő, az 1914. évi adóztatás alá az 1913. évben élvezett kamat (járadék) jövedelem vallandó be.

A tőkekamat- és járadékadó az adó köteles fél állandó tartózkodási helyén vettetik ki.

Mindazok az adózók, kik a tőkekamat- és járadékadó alá tartozó jövedelemforrásukat az államkincstár megrövidítésére irányzott szándékból, az adókötelezettek és adótárgyak összeírása alkalmával akár szóval, akár írásban vagy útanul mondják be, vagy eltitkolják, az adótárgynak egészben vagy részben történt eltitkolásával elkövetett jövedéki kibégás miatt az 1909. évi XI. t. c. 93 (az 1913: 50 000 sz. hiv. összeállítás 201. §-a értelmében büntetettnek.

Kelt Nagyváradon, 1913. október hó.

N. kir. pénzügyigazgatóság.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világlátsi és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,

ívlámpák

Állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/2 lóerőtől minora nagyságban.

Főszerelő telefonja 56. sz.

Ha nincs megelégedve

szabójával, mert drága vagy rossz szul szab vagy nem pontos, szóval bármilyen okból. Keresse fel DARABONT GY. és TÁRSA uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi önt az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről ujjat készítenek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

PETRY-ÁRPÁD

órás és látszerész

Tarsoly és Risztó-cég mellett.

Amateur fényképészeti cikkek és felszerelések raktára. Legnagyobb látszerészeti üzlet. Orvosi rendelésre is a legjobb és legolcsóbb kiszolgálás.

Helyi és vidéki telefon 181. sz.

Nagyvárad, Rákóczi-ut 9.

Széchenyi-tér 2. szám.

Rimanóczy palotával szemben.

Belépési felhívás.

A Polgári Takarékos és Segély-Szövetkezet

Kossuth Lajos-utca 4. szám.

1914 január 1-én megnyitotta
19-ik évtársulatát

Az igazgatóság ez uton felhívja Nagyvárad város és Biharvármegye t. közönségét az új évtársulatba való belépésre. A belépés tetszés szerinti számú törzsbetét jegyzésével történik, melyek mindegyike után hetenként 1 kor. fizetendő a szövetkezet pénztárába. Vidéki tagok a befizetéseket postai csekk útján is eszközölhetik. Az új évtársulat 3 évig tart, melynek eltelté után a tagok az általuk ekként megtakarított tőkét az elért haszoneredményben való arányos részesedés mellett megkapják.

A szövetkezet célja, hogy tagjainak a heti befizetésekből tőkét gyűjtsön és, hogy tagjai hitelének, keresetének és gazdálkodásának előmozdítása céljából nekik olcsó és kényelmes kölcsönöket nyújtson.

Kölcsönök adatainak:

- a) a heti befizetések 2/10 része erejéig minden további biztosíték nélkül;
- b) ingatlanokra;
- c) elegendő biztosítékot nyújtó kézi zálogra;
- d) megfelelő kezesség mellett váltóra, kötelezvényre.

A szövetkezetbe való belépés alkalmával törzsbetétenként 50 fillér beiratási díj fizetendő és egy heti részlet befizetése után mindenki megkapja törzsbetéti könyvecskéjét.

Az új évtársulatba belépők részére kölcsönök már most folyósíthatók. A kölcsönökről kiállított kötelezvények bélyeg- és illetékmentesek.

A belépni szándékozók felkértenek, hogy a felvétel iránt üzlethelyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) mielőbb jelentkezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1913. december hó.

Tisztelettel

„A Polgári takarékos és segély-szövetkezet” igazgatósága.

A
jó bornak

nem kell ezéger

mondják még ma is a régi öregek! Hogy mennyire igazok van, eléggé bizonyítja

Kecskeméti István

is, a reklámra nem szorult ujonnan berendezett étterme

Nagyvárad, Teleky-u. 4. szám.

Nyitva éjjel-nappal. Kitűnő saját termésű borai, előzékeny kiszolgálás, szolid polgári árak. Abonensek naponta felvételnek.

NYÍRNYEN TELEFON 11-75 VIDÉKEN

FEST! TISZTIT!

vegyileg női, férfi és gyermek ruhákat.

MOS!

gallér és kézelőket fényesre, csipke és szövet függönyök, bútor szövetek, papi és egyenruhák vegyileg tisztítatnak.

Gyár: Körözs-utca 13.

Felvételi üzlet:

Zöldfa Passage 93.

Rákóczy-ut 7. szám

Mokos Sándor.

PAPI RUHÁK.

Tisztelettel értesítem a nagyságos és főtisztelendő papságot és a n. é. közönséget, hogy papi és civil ruha tökéletességét áttanulmányoztam Budapesten, hogy a nagyságos és főtisztelendő papságnak kényelme legyen nálam beszerezni a szükségletét. Vidéki megrendelőnek elég egy minta reverenda beküldés, esetleg hívásra személyesen kiutazom. Alkalmra bármilyen szalon ruha kölcsön kapható.

Alázatos tisztelettel

VAJNOVSZKY KÁROLY

papi- és polgári szabó.
Szent János-utca 32. (Saját ház.)

ALAPÍTOTT 1898-BAN.

Kalvaria-utcán egy üres telek eladó.

FIGYELEM!!!

Vajnovszky Ferencz

uri- és női cipész-üzlete,
Nagyvárad, Szaniszló-utca 55. szám.

Mérék utáni rendeléseket és javításokat olcsón, gyorsan és pontosan készít.

Lovagló, disz és strapa csizmák

minden kivételben. Vidéki rendelésnél elegendő egy használt cipő beküldése.

Meghívásra azonnal megjelenek.

Belépési felhívás.

A Nagyvárad Agrár Takarékpénztár Részvénytársaság (Rimanóczy-u. 7.) kebelében működő

Biharvármegyei Községi és Körjegyzők Takarékszövetkezete

1914. év január hó 1-én megnyitotta

VI-ik évtársulatát

Az igazgatóság ez uton hívja fel Biharvármegye és Nagyvárad város t. közönségét az új évtársulatba való belépésre. A belépés tetszés szerinti számú törzsbetét jegyzésével történik, melyek mindegyike után hetenként 1 korona fizetendő. Az új évtársulat három évig tart, melynek eltelté után a tagok az általuk megtakarított tőkét az elért haszoneredményben való arányos részesedés mellett megkapják.

A szövetkezet célja, hogy tagjainak a heti befizetésekből tőkét gyűjtsön, másrészt, hogy tagjainak olcsó, hetenként 1 koronás részletekben visszafizethető kölcsönöket nyújtson.

Vidéki tagok a befizetéseiket postai csekk útján, díjmentesen teljesíthetik.

Az évtársulatba való belépők részére kölcsönök már most folyósíthatók. A kiállított kötvények bélyeg és illetékmentesek.

A belépni szándékozókát kérjük, hogy a felvétel iránt üzlethelyiségünkben jelentkezni sziveskedjenek. Ugy a felvétel, mint a heti befizetések a hét bármely napján délelőtt 9-12-ig, délután 3-5-ig eszközölhetnek.

Nagyvárad, 1913 december hó.

Biharvármegyei Községi és Körjegyzők Takarékszövetkezete

Két középiskolát végzett fii

nyomdász tanulónak

— fizetéssel — felvétetik

a Szent László-nyomdába.

MEGHIVÓ.

Az „Ujvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság”

1914. évi január hó 18-án délelőtt 11 órakor saját helyiségében, Szent László-tér 5. szám (Kovács-ház)

III. évi rendes közgyűlését

tartja, melyre a t. részvényeseket ezennel tisztelettel meghívjuk.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az igazgatóságnak az 1913. évi zárszámadások és mérleg feletti jelentésére vonatkozó határozathozatal, nemkülönben a tiszta jövedelem felosztása és az osztalék megállapítása feletti intézkedés.
2. A felmentvény megadása az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére.

3. Igazgatóság választása 3 évre, felügyelő-bizottsági tagok választása 1 évre.
  4. Igazgatósági tanácsosok választása 1 évre.
  5. Esetleges indítványok.
- Nagyvárad, 1914. január 2.

Az igazgatóság.

Minden részvényes, ki a közgyűlésen részt óhajt venni, tartozik saját nevére irt részvényeit a közgyűlést megelőző nap déli 12 óráig a pénztárnál összes, még le nem járt szelvényeivel együtt letenni.

Ujvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság 1913. évi zárszámadása.

TARTOZIK

Mérleg-számla.

KÖVETEL

Pénztári készlet	10074 98	Részvénytőke	500000
Pénzügyintézeteknél elhelyezve	5035 03	Takarékbetét	102621 47
Váltótárca (ebből jelzálogilag biztosítva 184,250 —)	577842 53	Visszleszámított váltók	87989
Folyószámla adósok	150236 86	Tartalékalap*	16506
Felszerelések	4230 13	Fel nem vett osztalék	1008
		Átmeneti tételek egyenlege	3189 90
		Nyereség áthozat mult évről Kor. 1031 90	
		Ez idei tiszta nyereség „ 35073 26	36105 16
	747419 53	* Ez évi hozzájárulással Kor. 20 120	747419 53

Nyereség- és veszteség-számla.

Üzleti költségek	10357 42	Nyereség áthozat 1912. évről	1031 90
Személyzet fizetése	12309 84	Kamat és jutalék jövedelem	83250 66
Visszleszámítási kamat	8366 49		
Lakbér	2293 50		
Adók	5087 95		
Leírások: Felszerelésekből . . Kor. 470 —			
Váltókból . . . . . „ 5000 —	5470 —		
Tőkekamat	3902 —		
Tőkekamat 10 százalék adója	390 20		
Nyereség mult évről . . . . . Kor. 1031 90			
„ folyó évi . . . . . „ 35073 26	36105 16		
	84282 56		84282 56

Nagyvárad, 1913. december 31-én.

Fleischer Ignác pénztáros.

Rózsahegyi József főkönyvelő.

IGAZGATÓSÁG:

FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Gerő Ármin elnök.

Dr Stern László elnök.

Kertész Gyula

Kertész Sándor

Dr Bánóczy Kálmán

Kelemen Miklós

Pásztor Bertalan

Reich Sándor

Leitner Ferenc

Pásztor József

Pásztor Ferenc vezérigazgató.

Zboray Gyula

Merza Kálmánszijgyártó, nyerges
és bőröndös mester

Nagyvárad, Szent János-utca 48. sz.

Telefon szám 13-72.

Raktáron tartok minden e szak-
mába vágó cikkeket, úgymint:
**disz- és igás-szerszá-
mot**, nyerges és versenyostoro-
kat kívánatra megrendelés után
is készítek a legegyszerűbbtől a
legdizesebb kivitelig, **feltűnő
szolid árak mellett.**

**Melocco Péter cementárugyár és
építési vállalat részvénytársaság**

Budapest, IX. Timót-utca 4. a. b. szám.

Nagyvárad, fióktelep: Szőlős-u. 16.

Telefonszám 11-38.

Telefonszám 11-38.

Gyárt:

Szabadalmazott géppel
gyártott karmantus
portlandcement csöveket
az öszi szabványos mé-
retekben és az ahhoz való idomdara-
bokat, csömöszöit és vasbetetes, vala-
mint portlandcement csöveket, küt-
gyűrűket stb.

Márvány mozaiklap, műkö-
és cementárugyár. Beton és
vasbeton építési vállalat.

Elvállal:

Utca- és házak csa-
tornázását, hidak és
vizmedencék szak-
szerű építését. Na-
gyobb vállalatoknál **tervekkel és
költségvetéssel szolgál.**

Meghívást az ország bármely részéből elfogad

**Uj! Csipke, himzés és Uj!
harisnya üzlet Uj!**

nyílik meg december 23-án
Rákóczi-ut 5. sz. a. Eddig még
nem létezett olcsó árakkal.

Tisztelettel

Friedman Jenő. Ha tisztán kezelt jó
minőségű és izléses**fűszer és csemegeárúkat**előnyösen és jó kiszolgálás mel-
lett óhajt beszerezni, keresse fel**Özv. Kádár Jánosné**

elsőrangu fűszer és csemege kereskedését,
bor. pezsgő, degyümölcsök és cu-orkák nagy
raktára, kávé és tea közvetlen behozal.

Ö csász. és Apost. kir. Felségének

legfelső felhatalmazása folytán.

A birodalmi tanácsban képviselt királyságok
és országok polgári jótékony céljaira szánt

XLII-İK CSÁSZ. KIR. ÁLLAMSORSJÁTEK.

Ezen sorsjáték 21.146 készpénz nyereményt tartalmaz, 625.000 korona összértékben.

A főnyeremény **200.000** korona.

A huzás nyilvánosan Wienben, 1914. január 22-én fog megtartatni.

Egy sorsjegynek ára 4 korona.

Sorsjegyek Wienben a csász. kir. államsor-játékok osztályánál, III. ker., Vordere
Zolamtsstrasse 5. sz. a., továbbá a lottógyűjtődekben, dohánytözsdekben, a
vasutaknál, adó-, posta- és távirahivataloknál, váltóüzletekben kaphatók. Játék-
tervek sorsjegy vevők részére ingyen adatnak ki. A sorsjegyek portómentesen
küldetnek szét.

A csász. kir. államsorsjátékok vezérigazgatóságától
(jótékonyul sorsjátékok osztálya).

Eredeti**Meteor kályhák,**

kályhatálcák és ellenzők,

fa- és széntarték,

valódi porosz fűtőszén

házhoz szállítva 50 K° zsákokban

kimérve 100 K° 4-20 K° és 5 K°

Tarsoly és Risztókülönlegességek vaskereskedése
Rákóczi-ut.